

มติชนสุดสัปดาห์
ศุกร์ 10 ก.ย. 53

อาหารสมอง
เรื่องสั้นของรพินทรนาถ ฐากูร

วีรกร ตรีเศศ

ชื่อของรพินทรนาถ ฐากูร ประกันคุณภาพของงาน เพราะเขาเป็นนักประพันธ์รางวัลโนเบลคนแรกแห่งเอเชีย หนังสือเล่มหนึ่งของเขา “เหมือนหนึ่งนกที่จากรัง” ซึ่งแปลและเรียบเรียงโดยกรุณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย รวบรวมเรื่องสั้นที่กินใจ มีอยู่เรื่องหนึ่งคือ “มีนุ” ที่ผู้เขียนเคยอ่านครั้งหนึ่งเมื่อนานมาแล้ว และบังเอิญไปพบเข้าอีกครั้ง จึงขอนำมาสื่อต่อให้ได้อ่านกัน

รพินทรนาถ ฐากูร เป็นนักคิดนักเขียนคนสำคัญของอินเดีย มีอายุอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2404-2484 ได้ทิ้งมรดกทางวรรณกรรมไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ความเพลิดเพลินอย่างมากมาย ยากที่จะหานักเขียนคนอื่นหาได้ เขาผลิตเฉพาะบทร้อยกรองกับละครถึง 15,000 บรรทัด และยังมีนวนิยายเรื่องสั้น อัดชีวประวัติ บทความนานาชาติ ฯลฯ อีกไม่ต่ำกว่า 15,000 บรรทัด

ผลงานชิ้นเอกของเขาที่ทำให้ได้รับรางวัลโนเบลก็คือ “คีตาถุชลิ” กวีนิพนธ์ประเภทกาพย์ แสดงความในใจของกวี ปัญญาชนทั่วโลกสนใจงานชิ้นนี้มาก มีผู้แปลเป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย เฉพาะในภาษาเยอรมันเพียงประเทศเดียว “คีตาถุชลิ” พิมพ์จำหน่ายนับแสน ๆ เล่ม

เรื่องสั้น “มีนุ” เป็นไปดังนี้ “ลูกคนแรกของเธอถึงแก่ความตาย หลังจากคลอดออกมาเพียงไม่กี่ชั่วโมง ลูกคนที่สองก็มีชีวิตอยู่ได้เพียงขบเดียวเท่านั้น

เธอยังสาวอยู่ จิตใจของเธอยังเกาะแน่นอยู่กับโลกเช่นเดียวกับผลไม้ดิบที่เกาะติดกับกิ่งไม้ เธอยังรักสิ่งเขียว ๆ ในโลกสิ่งเขียว ๆ ที่มีลมหายใจของชีวิต

หลังกระท่อมน้อยที่เธออาศัยมีสวนเล็ก ๆ อยู่สวนหนึ่ง มีนุเฝ้าทะนุบำรุงสวนนี้ด้วยความเอาใจใส่ของแม่ ในขณะที่ไม้เลื้อยที่เธอปลูกเอาไว้กำลังจะผลิดอกออกช่อ ก็พอดีเสียงเรียกร้องจากนครกัทkataได้มาถึงเธอ

ใกล้ ๆ บ้านเธอมีสุนัขที่เพื่อนบ้านเลี้ยงไว้อยู่หลายตัว เธอรักใคร่มันมาก มีอยู่ตัวหนึ่งซึ่งเธอรักที่สุด จมูกของมันหัก มีชื่อเรียกกันว่าโหนดา มีนูกำลังทำสายประจำคอลลิ่งคอให้มัน แต่เพิ่งทำเสร็จไปได้เพียงครึ่งเดียวเท่านั้น ก็พอดีสามีของเธอมารับตัวเธอไปอยู่ ณ บ้านใหม่ในเมืองกัลกัตตา เจ้าของสุนัขได้ยกโหนดาให้แก่มีนุ แต่สามีของเธอไม่ชอบ เขาบอกว่า “สุนัขเป็นเรื่องยุ่ง”

คืนหนึ่ง ในบ้านใหม่ของเธอ มีนูนอนไม่หลับเลย เธอยังคงพลิกตัวไปมาอยู่บนเตียงนอน เมื่อแสงทองของรุ่งอรุณส่องลอดเข้ามาในห้อง มีนุก็ใช้ข้อศอกยันร่างแล้วมองออกไปข้างนอก เธอเห็นต้นจำปาที่ชูกิ่งก้านขึ้นมาจนถึงหน้าต่างของเธอ กำลังออกดอกบานสะพรั่งพร้อมกับส่งกลิ่นหอมมาถึงเธอคล้ายกับจะปราศรัยกับเธอในเช้าวันนี้ว่า “มีนุจำ สบายดีหรือจ๊ะ”

ณ ช่องว่างเล็ก ๆ ซึ่งคั่นกลางระหว่างบ้านของเธอกับบ้านอีกหลังหนึ่งนั้น ต้นจำปาสูงดังกล่าวกำลังยืนคอยที่จะได้พบกับดวงตะวันอยู่ด้วยความกระหาย ต้นจำปาที่เป็นดังลูกผู้เฒ่าแห่งแม่ธรรมชาติ ซึ่งได้แต่พิศวงงวยเมื่อได้พบว่าเธอตกมาอยู่ในที่ที่ไม่ใช่ของเธอ

มีนุเป็นคนนอนตื่นสาย เมื่อเธอตื่นขึ้นในสองสามชั่วโมงให้หลังแล้วมองไปยังจำปาด้านนั้นอีก ก็ได้พบว่าดอกจำปาได้อันตรธานไปหมดแล้ว

‘ดอกจำปาเหล่านั้นหายไปไหนหนอ’ เธอรำพึงอยู่ในใจ

มีนุบอกสาวใช้ของเธอให้เอาใจใส่ดูแลจำปาด้านนั้นให้ดี และให้รดน้ำทุกวัน แต่ดอกจำปาก็หาได้ผลิออกมาอีกไม่ หลังจากนั้นไม่กี่วัน มีนุก็รู้สาเหตุว่าอะไรได้เกิดขึ้นแก่จำปาเหล่านั้นทุก ๆ เช้า

ในขณะที่อรุโณทัยยังมีสภาพเหมือนดอกบัวที่บานแล้วเพียงครึ่งหนึ่งอยู่ มีนุก็เหลือบไปเห็นพราหมณ์นักบวชผู้หนึ่ง มือถือตะกร้าเดินมายังจำปาด้านนั้นแล้วเขยาลำต้นอย่างแรง คุปมาดังคนเดินเก็บค่าเช่ามาเก็บเงินอันเป็นส่วนได้ของเขากระนั้น

มีนุบอกกับสาวใช้ของเธอว่า “รีบไปบอกชายคนนั้นให้มาหาฉันหน่อยเถิด”

เมื่อพราหมณ์นักบวชมาถึง มีนุประณมมือขึ้นไหว้แล้วถามว่า “พระคุณเจ้าเจ้าขา พระคุณเจ้าเก็บดอกไม้เหล่านั้นไปเพื่อใครเจ้าคะ”

พราหมณ์ตอบว่า “เพื่อพระผู้เป็นเจ้าของอาตมา”

มีนุตอบว่า “แต่พระคุณเจ้าไม่ทราบหรือเจ้าคะ ว่าพระผู้เป็นเจ้าของอาตมาได้ประทานดอกไม้เหล่านั้นเป็นของกำนัลให้แก่ดิฉันแล้ว”

“แก่เธอหรือ แม่สาว”

“เจ้าคะ แก่ดิฉัน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว พระผู้เป็นเจ้าของอาตมาจะทรงเรียกสิ่งใดครั้งหนึ่ง พระองค์ทรงประทานให้แก่ผู้อื่นแล้ว กลับคืนไปได้หรือเจ้าคะ?”

พราหมณ์นักบวชเดินออกไปอย่างไม่พอใจ

รุ่งขึ้นเช้าวันต่อมา เมื่อพราหมณ์เริ่มเขย่าจำปาดั้นนั้นอีก มีนุก็เรียกสาวใช้เข้าไปหา และพูดขึ้นด้วยน้ำตานองหน้าว่า “ฉันทนดูการกระทำเช่นนี้ไม่ไหว ฉันไม่ขออนอนในห้องนี้อีกต่อไปอีกละ”

เตียงนอนของมีนุได้ถูกย้ายไปยังอีกห้องหนึ่งถัดไป หน้าต่างห้องนั้นอยู่ตรงข้ามกับคฤหาสน์อันโอ่อ่าของตระกูลรวย เจ้าสุริ

วันหนึ่ง มีนุพูดกับสามีของเธอว่า “ดูซิคะ เด็กคนนั้นช่างน่ารักจริง ๆ! ฉันอยากจะได้แกมาอุ้มบนตักสักครู่หนึ่ง.....”

สามีของเธอตอบว่า “เขาเป็นคนร่ำรวย ฐานะอะไรเขาจะยอมให้ลูกของเขาเข้ามาในบ้านของเสมีนจน ๆ อย่างเรา?”

มีนุท้วงว่า “เธออย่าพูดเหลวไหลเช่นนั้นสิคะ เรื่องความมีความจนไปเกี่ยวข้องกับอะไรกับทารกด้วยเล่า สำหรับทารกแล้ว ตักของหญิงทุกคนย่อมมีค่าเท่ากับราชบัลลังก์ด้วยกันทั้งนั้นแหละ”

สามีลุกออกไปข้างนอก สักครู่หนึ่งเขาก็กลับเข้ามาแล้วพูดว่า “เพียงแต่มองดูฉัน เขายังไม่มองเลย”

รุ่งขึ้น มีนุเรียกสาวใช้เข้าไปหาแล้วพูดว่า “โน่นแน่ะ! ดูหนูน้อยสิ แกกำลังเล่นของแก่วนอยู่คนเดียวในสวน เธอจงรีบวิ่งไปแล้วเอาขนมนี้ให้แกกินนะ”

ตกตอนเย็น สามีของมีนุกลับมาบ้านด้วยใบหน้าที่ยิ้มบึ้ง

“เขาโกรธเราอย่างเอาเป็นเอาตายทีเดียว”

“เรื่องอะไรกันเล่าคะ”

“เขาเตือนว่า ถ้าหากคนใช้ของเราเข้าไปในสวนเขาคีละก็ เขาจะเรียกตำรวจจับ”

นัยน์ตาของมีนุเปี่ยมไปด้วยน้ำตา “ฉันรู้แล้ว ฉันรู้แล้ว” เธอกล่าวขึ้นพร้อมกับ
สะอื้น “ฉันเห็นเขาแย่งขนมไปจากมือหนูน้อย แล้วยังแถมตบหน้าแกอีกขาดหนึ่งด้วย ฉันต้อง
ตายแน่ขึ้นอยู่ที่นั่นต่อไป ช่วยพาฉันไปอยู่ที่อื่นเถิด”

เครื่องเคียงอาหารสมอง :

Oxford Dictionary ได้เพิ่มคำศัพท์ภาษาอังกฤษใหม่อีก 2,000 คำ ในการตีพิมพ์เมื่อ
กลางเดือนสิงหาคม 2010

ตัวอย่างของคำศัพท์ใหม่ก็ได้แก่ (1) tweet up มาจาก tweet + meet up หมายถึง
การนัดพบซึ่งดำเนินการโดยการใช้ twitter (2) de-friend หมายถึงการเอาบางคนออกจากรายชื่อ
ของเพื่อน (3) chillax หมายถึงบอกใครสักคนให้เย็นลง (chill) และผ่อนคลาย (relax) ในเวลา
เดียวกัน

(4) paywall หมายถึงกีดกันการเข้าถึงเว็บไซต์เพื่อให้เนื้อหาเข้าถึงเฉพาะคนที่จ่ายเงิน
เป็นสมาชิกเท่านั้น (5) net book หมายถึง notebook (คอมพิวเตอร์) ขนาดเล็ก (6) vuvuzela
คนที่ได้ยินเสียงน่ำรำคาญตอนฟุตบอลโลกครั้งที่แล้วคงจำได้ ก็คือแตรที่ชาวพื้นเมืองในอาฟริกาใต้ใช้

มีอยู่ 3 คำที่หลุดไปจาก 2,000 คำนี้ คือ (1) wurfing (นั่ง surf internet ในที่
ทำงาน (2) earworm ทำนองเพลงที่ได้ฟังกันจนติดหูและดูเหมือนจะติดอยู่ในหัว
(3) nonversation คือการสนทนา (conversation) ที่ไร้คุณค่า

น้ำจิ้มอาหารสมอง : Men, in teaching others, learn themselves.

ในการสอนคนอื่นของมนุษย์นั้น ก็ได้เรียนรู้ไปด้วย

(Thomas Lodge นักเขียนและนักเขียนบทละครอังกฤษที่มีชื่อเสียง ค.ศ. 1558-1625)

